

ГОТЕЛЬ
ВЕЛИКА
ПРУССІЯ

УДК 821.161.2-312.6
К 61

Богдан Коломійчук

К 61 Готель «Велика Пруссія» [Текст] : роман / Богдан Коломійчук. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. — 280 с.

ISBN 978-617-679-675-6

«Готель “Велика Пруссія”» — новий детективний роман Богдана Коломійчука, сповнений карколомних пригод та шпигунських таємниць.

1905 рік. Кар'єра одного з кращих слідчих Галичини, львівського комісара Адама Вістовича, йде вгору. Щоб допомогти молодшому колезі, ад'юнктові Самковському, комісар береться за нібито тривіальну справу. Однак з'ясується, що нитки її тягнуться далеко за межі Львова і навіть за межі імперії.

Розслідування приводить Вістовича у Пруссію, де кілька впливових посадовців та підприємців об'єднуються з мафією, аби протистояти російському шпигунам. Раптом члени цього синдикату починають гинути за доволі жорстоких обставин. Вбивства стаються у Берліні, Позені та інших містах. У цій коловерті несподівано опиняється колишня дружина Вістовича, берлінська актриса Анна Каліш. Комісар береться за найнебезпечнішу справу в своєму житті.

УДК 821.161.2-312.6

© Богдан Коломійчук, текст, 2019
© Тетяна Омельченко, обкладинка,
дизайн серії, 2019
© Видавництво Старого Лева, 2019

ISBN 978-617-679-675-6

Усі права застережено

БОГДАНКОЛОМІЙЧУК

ГОТЕЛЬ
ВЕЛИКА
ПРУССІЯ

Львів
Видавництво Старого Лева
2019

I

П О З Е Н

17.10.1905

Від річки потягнуло лютим пронизливим холодом, і Маркус, наскільки міг, щільніше закутався у своє дрантя й підсунувся ближче до вогню. Втім, сирі дрова горіли кепсько, тому їдкового диму від них було більше, ніж тепла й світла. Чоловік сердито глянув убік Варти, чиї води мирно плюскотіли в темряві, мовби ріка і справді була його живим ворогом.

Маркус Щипак, тридцятилітній позенський волоцюга, радо перебрався б із сирого берега Хвалішево* куди-небудь в затишніші місця. Скажімо, ближче до Альтер Маркт**, де осінні вітри відчуваються не так гостро,

---

* Міська дільниця в Познані, тодішньому Позені.

** Старий Ринок, центральна частина міста.

а добросердні господині час від часу виносять бездомним гарячу їжу. Однак у центр Позена його не пускали інші волоцюги. Ті, що були ієрархічно вищі, аніж він, а отже, мали беззаперечне право перебувати й житися в кращих міських дільницях. Якби зараз він, піддавшись відчаю, й справді побрів у бік Старого Ринку, то заледве чи вдалося би йому перетнути Гарбари*. З темних закутків у порушника цього неписаного закону позенського дна полетіло б каміння і палиці, і Маркус навряд чи дожив би до ранку.

Звісно, можна відповісти, можна вступити в жорстку боротьбу за своє право жити ближче до міського тепла, але Маркусові здавалося це зайвим. Бездомним він був лише півроку і ще пам'ятав затишок оселі та смак щойно випеченого хліба... Він досі вірив, що теперішнє його життя – це лише довгий кошмарний сон або ж непорозуміння, яке випадково допустив Господь...

Чоловік підняв погляд догори. Від чорно-сірого присмеркового неба його відділяла смуга Хвалішевського мосту. Міст над головою означав сякий-такий сховок від дощу, а віднедавна в Позені дощило часто. Осінь, ця потворна стара хвойда, невідступно брала своє.

Маркус вже й не пригадував, коли саме почав несамовито пити. За лічені місяці він пропив у шинках усі гроші, що мав, згодом усе майно, потім вліз у борги, які остаточно й знищили його життя порядного містянина. Проте Маркус Щипак добре пам'ятав ніжне тіло своєї дружини і обійми дітей. Вкотре їх згадуючи, волоцюга відчував, як сльози обпікають йому очі.

---

* Вулиця в Познані.

Чоловік потягнувся до кишені, де лежав його сьогоднішній скарб – ароматна цигарка «*Die Reichswehr*», яку загубив на вулиці якийсь клерк. Той клерк, може, й підняв би її, але Маркус ухопив першим. Клеркові не залишалося нічого іншого, як скривитися з огиди й піти далі.

Провівши цигаркою біля носа й з приємністю вдихнувши запах тютюну, чоловік затиснув її зубами і видобув з іншої кишені сірники. Значно більше, ніж курити, хотілося їсти, проте Маркусові не трапилося сьогодні нічого. Щойно цигарка затліла в темряві червоною цяткою, як волоцюга несподівано зачув чиїсь стишені голоси. Вони долинали до нього згори, отже, хтось у цей непевний час прогулювався мостом. Прислухавшись, Маркус із превеликим подивом зрозумів, що голоси жіночі. На мості й справді завиднілися дві постаті, що, повільно крокуючи, упівголоса перемовлялися між собою.

«От дурепи, – подумалось йому, – не пройдуть вони так і двох сотень метрів... Та й якого біса подалися сюди серед ночі без жодного супроводу?»

Чоловік збирався знову втупитися очима в своє вогнище, коли помітив, як з іншого берега Варти в напрямку мосту прошмигнуло кілька тіней. Серце Маркуса завмерло. Він добре розумів, що до жінок нагорі скрадаються такі самі волоцюги, як він. І в таку пору щонайменше відберуть у безталанних мандрівниць усе цінне.

– Дурепи, дурепи, дурепи... – шепотів Маркус, обхопивши коліна й хитаючись над димом, як африканський шаман. – Чого ви туди поперлись?.. Чого, чого?..

Тим часом троє грабіжників вже обступили невдах і, озираючись довкола, простягали до них свої брудні

гачкуваті руки. Ті ж, не сміючи навіть кричати, безладно знімали сережки, боячись не встигнути до того моменту, коли їх почнуть виривати разом із вухами.

Раптом один із волоцюг завмер і вказав на темну обшарпану постать, що стрімко наближалася до них.

Маркус підніс кулаки до обличчя й намагався дихати рівно. Він знає, він пам'ятає, як це робиться... Невідомий голос у його голові владно почав нашіптувати: «Лівою – лівою – правою... Крок убік, короткий справа... Знову лівою, відійти... Довгий через руку... В щелепу зустрічний...».

Один із грабіжників перевалився через міст і полетів у воду. Ще двоє нерухомо лежали на долівці. Справу зроблено.

Маркус витер із чола піт і глянув на жінок. Одній на вигляд було трохи за сорок, інша була значно молодшою. Дивлячись на свого рятівника, вони мовчали, либонь побачивши, що той виглядає аж ніяк не краще за типів, яких щойно так майстерно віддухопелив. Із півхвилини простоявши, чоловік вирішив піти геть.

– Стривайте, куди ви? – спохопилася старша й зробила короткий крок до нього.

Втім, Маркус навряд чи міг би пояснити, куди він збирався. Очевидно, назад до свого вогнища під мостом.

– Зачекайте, – знову промовила жінка, – дякую вам. Ви так вправно провчили тих негідників! Як вам це вдалося?

– Колись я був боксером, – промовив Маркус і сам здивувався своєму голосу. Чоловік не чув його вже кілька днів, і за цей час він добряче змінився. Зробився хрипким, осів глибоко в легенях.

— Чи можемо ми щось для вас...

— Ви маєте їжу? — перебив її Маркус і ковтнув добрячу порцію слини.

Жінка кивнула.

— Маємо, але не тут. Проведете нас до найближчого візника?

— Охоче, — промовив Маркус.

Йти довелося недовго. За десять хвилин усі троє вже сиділи у фіакрі, і молодша панна, щоразу поглядаючи на волоцюгу, морщила носика. Маркус і сам добре розумів, що від нього смердить, як від старого пса, а тому понурих голову й мовчки чекав, доки вони доїдуть куди треба.

Біля костелу святого Мартіна фіакр зупинився.

— Що ви робили там на мості? — тихо запитав Маркус, коли вони вийшли і старша жінка заплатила візникові, — досить дивне місце й час для прогулянок.

У відповідь та усміхнулась якоюсь дивною таємничою усмішкою й коротко відповіла:

— Краще вам не знати...

А тоді вказала на двоповерхову кам'яницю, у якій світилися всі вікна.

— Ходімо. Тут вас нагодують.

II

БІРНБАУМ, 72 КМ ВІД ПОЗЕНА

28.10.1905

Похоронна процесія, що складалася з пастора, двох десятків чоловіків, шестеро з яких несли на плечах труну, та кількох жінок добряче розтягнулася. Глиняна дорога, яка вела на старий кальвіністський цвинтар розкисла від дощу і жадібно всмоктувала в себе людські ноги, взуті в лаковані черевики, й зграбні жіночі тфельки, утруднюючи всім ходу, а надто тим шістьом, що несли на собі покійника. Лише пастор мав на ногах зручні сільські чоботи, які хоч не личили до його церковного вбрання, проте добре пасували до гнилої осінньої погоди. Йти в них було не легше, ніж у черевиках, однак ноги при цьому залишалися сухими. Пастор ішов цією дорогою не вперше й знав, якою паскудною вона буває в дощ. Він, зрештою, єдиний з усіх був тутешнім. Не враховуючи

померлого, знаного за життя банкіра Штефана Дрезена, народженого в Бірнбаумі 1847 року та в Бозі спочилого три дні тому в Берліні...

Втім, потрапити на той світ пану Дрезену допомогли... Справи в банкіра останнім часом йшли непогано, щоб не сказати прекрасно, тож смерть у його плани зовсім не входила. Штефана Дрезена знайшли мертвим у його улюбленому парку Фрідріхсгайн, де він за звичкою прогулювався перед сніданком. Вбивця завдав йому кілька ударів ножем під ребра, чим назавжди зіпсував чудовий прогулянковий костюм вартістю у понад 500 марок, що був пошитий для нього на замовлення у найкращому берлінському ательє «Кройцман і син» на Фрідріхштрассе.

Зла іронія полягала в тому, що акурат за день до смерті Штефан Дрезен повідомив своїй економіці, що збирається поїхати до рідного Бірнбаума, де з родичів у нього лишилася улюблена племінниця, двадцятип'ятирічна Елізабет, заміжня за місцевим аптекарем.

Що ж, принаймні ті, хто зараз проводжав його в останню путь на цвинтар, могли впевнено засвідчити: бажання банкіра частково сповнилось. Він і справді опинився у своєму *Heimatstadt**. Щоправда, тепер назавжди тут і залишиться.

Як тільки процесія дісталася цвинтаря, знову почав мрячити дощ. Труну поспіхом опустили у вириту ще напередодні яму, і після короткої панахиди двоє промоклих до нитки гробарів поспіхом засипали її землею.

---

* Рідному місті (нім.).

— *Erde zu Erde, Asche zu Asche, Staub zu Staub...** — слова пастора, здавалося, ще висіли в густому вологому повітрі, коли всі учасники похоронного дійства поспішили назад до міста, не бажаючи мокнути під холодним осіннім дощем. Довше за всіх над ще не сформованою могилою Штефана Дрезена простояла небога покійника та її чоловік, але й вони невдовзі приєдналися до решти. За півгодини всі зібралися в родинному будинку Дрезенів.

Четверо чоловіків у майже однакових чорних гарнітурах розмістилися в невеликій бібліотеці з вікнами, що виходили на безрадісний мокрий сад, майже безлистий о цій порі й від того ще більше понурий. В середині кімнати пожовклі ряди книг, вкриті рівномірним шаром пилу, добре поглинали звук, тож присутні могли бути впевнені, що їхню розмову не підслухають. Попри те Франк фон Гарпе, довготелесий статс-секретар Міністерства закордонних справ, підвівся з крісла, де сидів поруч із раритетними виданнями просвітників, підійшов до дверей і про всяк випадок перевірів, чи ті добре зачинені. Його тонкі довгі пальці, мов змії, обвили дверну бронзову ручку у формі пташиного крила, після чого статс-секретар натиснув на неї і потягнув до себе. Двері не піддалися. З-під ручки стирчав короткий ключ, яким він сам їх замкнув на два оберти хвилин десять тому.

— Чудово, — коротко мовив Франк фон Гарпе й знову повернувся до присутніх.

Пальці його зісковзнули з ручки із такою ж зміїною плавністю. Він ще на мить затримався біля дверей, аби

---

* Земля до землі, попіл до попелу, порох до пороху (нім.).

з висоти свого чималого зросту оглянути присутніх. При цьому статс-секретар злегка примружив ліве око, мовби цілився в них з невидимої зброї. «Приціл» затримався на червонощокому круглому чоловікові, який сидів біля вікна. Дивлячись крізь мутну від дощу шибу, він жадібно курив чергову цигарку. З попільнички на підвіконні стирчало кілька мертвих недопалків, з яких цей пан висмоктав їхнє тютюнове життя. Біля попільнички стояла напівпорожня пляшка сербської сливовиці та одинока склянка.

— Вас не було з нами на цвинтарі, пане Ніцпоне, — спокійно, але в'їдливо зауважив фон Гарпе.

Чоловік із цигаркою нервово смикнувся й відповів йому поглядом, сповненим ненависті.

— Мене не було? — повторив він верескливим голосом. — Так, чорт забирай, мене не було! Зір вас не підвів, ви добре помітили. Але забули, мабуть, що саме я привіз сюди труну з тілом Штефана. З Берліна в цей Богом забутий Бірнбаум! То як гадаєте, я мав право не піти з вами на цвинтар?..

— Не нервуйтеся, друже, — майже лагідно спробував заспокоїти його статечний вусань, що також курих, але не цигарку, а продовговату бріарову люльку, — згоден, їхати більше доби в товаристві мертвяка — не надто приємно, але таке воно життя. Складається, знаєте, не тільки з приємностей, але й...

— Дивуюся вашому спокою, полковнику! — різко урвав його Ніцпон. — Це вже друга смерть. Точніше — друге вбивство... Вбивство одного з нас, я наголошую!

Після цих слів на коротку мить запанувала тиша. Здавалося, кожен обдумував його слова або ж просто

не бажав підливати олії у вогонь яким-небудь необережним словом.

— Комісар Лютке в Берліні працює день і ніч, — озвався четвертий присутній чоловік, який сидів за столом, переглядаючи знічев'я дрібне письмове приладдя й статуетки римських легіонерів, що належали померлому Штефанові, — він знається на таких справах найкраще...

— Бовдур він, цей ваш Лютке, — не вгавав Ніцпон, хоч говорив уже спокійнішим тоном, — бовдур, бо не бачить очевидного зв'язку між убивством бідолашного Фелікса Ціммермана, яке сталося всього місяць тому в Курніку,* і вбивством Штефана... Курва, я досі, щойно заплющу очі, бачу роздутий посинілий Феліксовий труп в очереті. В тому сраному озері!

— Озеро, до речі, дуже гарне, — незворушно мовив полковник, — і соснові ліси довкола нього розкішні. Лікарі кажуть, що таке природне поєднання дерев і води надзвичайно корисне для здоров'я.

Ніцпон кинув сповнений ненависті погляд тепер уже на нього, але змовчав. Здавалося, він боявся, що от-от просто зірветься з місця й учепиться кому-небудь в горлянку.

— Вам ніхто не радить, як керувати вашими фабриками, і ніхто не називає бовдуром, правда ж, пане Ніцпоне? — сказав чоловік за столом. — Тож не будемо давати передчасну оцінку роботі комісара.

— Йдіть ви всі до біса, — буркнув у відповідь той і, вхопивши пляшку, плеснув собі в склянку нову порцію

---

* Курортне місто неподалік Познані.

горілки. — Ніхто з вас просто не думає про те, що може стати наступною жертвою...

З цими словами Ніцпон випив, а в бібліотеці вдруге запанувала мовчанка. Цього разу довша.

— До речі, сливовицю ви взяли із запасів Штефана? — поцікавився врешті полковник, який небайдужим оком спостерігав, як той поглинав алкоголь.

Ніцпон мовчки вказав на невеликі дверцята в стіні між двома книжковими шафами. Полковник, задумливо гмикнувши, встромив люльку до рота й неквапно, але впевнено рушив до цього сховища. Мабуть, з таким самим виглядом він брав би штурмом укріплення ворога або виступав супроти загону ворожих солдат. Відчинивши дверцята, полковник спробував присвиснути, але люлька все ще залишалася в нього між зубами, тому він тільки щедро обкурив штивні ряди струнких пляшок густим тютюновим димом. Могло здатися, що в це потаємне місце прибув насправді не полковник Генштабу Йорн Альсдорф, а який-небудь чималий локомотив.

— А наш покійний друг, виявляється, був гурманом, — крізь зуби процідив він, знову пихкаючи файкою.

— Наскільки мені відомо, Штефан тут бував нечасто, — з деяким осудом у голосі сказав його спині чоловік за письмовим столом, — тож я маю сумніви, чи весь той алкогольний арсенал належав саме пану Дрезену.

— Облиште, Еберте, — не озираючись, відповів Альсдорф, — у будинку, звісно, порядкує його небога Елізабет з чоловіком, але в цьому кабінеті вони не мали права навіть переставити місцями книги, вже не кажучи про те, щоб відкоркувати одну з цих божественних плящин.

— Чому ви так вирішили? — недовірливо перепитав Еберт.

Мовби готуючись почути відповідь на своє питання, він зручніше розвалився в кріслі й, витягнувши ноги з-під столу, заклав їх одну на другу.

— Бо щойно ви стерли пил з письмового приладдя, яким, очевидно, користувався покійник. Можливо, навіть для того, щоб написати дружнього листа вам... Ви отримували від Штефана дружні листи?

— Ні, ніколи. То до чого тут пил? І що в цьому незвичайного?

— Незвичайне те, що пил був тільки на чорнильниці, в той час, коли всю стільницю старанно протерли, — мовив полковник, обертаючись до нього. В руках у Альсдорфа виявилася пляшка «*Asbach Uralt*»* з потемнілою від часу етикеткою. — Чорнильницю ж не рухали. Думаю, тому, що його речей тут взагалі не сміли торкатися.

— Отже, ви єдиний після Штефана, хто взяв до рук цей бренд, — докинув фон Гарпе.

— *Genau, Herr Staatssekretär*,** — кивнув полковник, — але тільки тому, що господарі цього дому — бісові кальвіністи. А в кальвіністів не заведено влаштовувати поминальні обіди. Отже, й випити за упокій нам не пропонують...

— Добре, що ви берете справу до своїх рук, — пожвавішав раптом Ніцпон, який майже прикінчив пляшку

---

* Марка німецького бренді.

** Точно, пане статс-секретарю (нім.).

сливовиці з тих самих Штефанових запасів, – склянки там само... Глибше в сховку.

– Вам, як на мене, досить, – суворо озвався Еберт.

– Йдіть до біса! – вдруге повторив Ніцпон.

Чоловік за письмовим столом з погрозою схопився на рівні ноги.

– Панове, – скривився фон Гарпе. – Вгамуйтеся. От тільки бійки нам не вистачало. Чи якогось поединку на шлегерах, як у студентські роки!*

Слова подіяли, і двоє потенційних дуелянтів заспокоїлися. Ніцпон знову втупився у дощове вікно, а Еберт вдавав, ніби зацікавився якоюсь незвичайною книжкою. Запанувала незручна тиша, яку невдовзі порушив полковник, лунко відкоркувавши пляшку. За мить він вже вправно розливав брендї в чотири склянки, заповнюючи кожна рівно на третину.

– Що ж, пом'янемо бідолаху Штефана, – з урочистим смутком у голосі сказав полковник після того, як вручив кожному його порцію випивки.

– Нехай спочиває в мирі, – підтримав його Франк фон Гарпе.

Еберт і Ніцпон тільки мовчки кивнули й спровадили алкоголь собі до рота. Після цього почувся різкі

---

* У середовищі німецьких студентів здавна і аж до першої половини ХХ століття існувала традиція так званого «мензурного» фехтувального поединку, де суперники використовували особливий вид зброї – шлегери. Шлегер – це шабля, загострена лише на вістрі. Бійці мали щільне захисне спорядження і обмежений простір для маневрів. Відкритим у фехтувальника залишалось тільки обличчя, куди й намагався дістати своєю зброєю супротивник.

видихи й шморгання носом, до якого притулили рукав піджака, аби занюхати міцний, як Господня кара, напій, оскільки нічого, що б годилося для закуски, в бібліотеці не було.

— Я от подумав, — озвався захмелілим голосом Ніцпон, закурюючи нову цигарку, — чи ці вбивства — часом не справа рук наших... друзів? Чи то пак союзників?

При цьому він знову виразно зиркнув на Еберта, отож йому й довелося відповідати.

— Говоріть зрозуміліше, — сухо сказав той, витримуючи його п'яний погляд, — кого ви маєте на увазі, пане Ніцпоне?

У відповідь той презирливо хмикнув.

— Не вдавайте святої простоти... Вам, пане Еберте, як ініціатору нашої «угоди з дияволом», цієї домовленості з кримінальним світом, має бути відомо якнайкраще, кого я маю на увазі...

— Годі вам! — знову втрутився фон Гарпе. І коли той замовк, продовжив якомога спокійніше:

— Ніцпоне, ми всі були при здоровому глузді, підписуючи той договір. І ніхто нас до цього не змушував. Кожен із нас мав свій інтерес, але найперше — всі ми діяли в інтересах країни. Згоден, це угода з сумнівними людьми, але що вдієш. Такі часи, і такий у нас супротивник... Росіяни також нічим не гребують. І якщо ми вже висуваємо підозри, то я б радше запідозрив їхню розвідку, а не наших союзників.

— Підозрювати — справа поліції, — зазначив полковник, — впевнений, що наш дорогий комісар Лютке не витрачає часу дарма.

Він затиснув у зубах свою люльку й пройшовся колом, щоб, наче догідливий кельнер, влити кожному в склянку нову порцію бренді.

– От власне, – підтримав полковника фон Гарпе, – післязавтра ми з Ебертом зустрічаємося з ним у Берліні. Гадаю, ми почуємо яку-небудь версію.

– Чому тільки ви з Ебертом? – сварливо перепитав Ніцпон. – Хіба це стосується тільки вас?

– Звісно, що ні, – відповів статс-секретар, – але полковник у цей час перебуватиме у відрядженні, а ви будете вдома, у Франкфурті. Чи я помиляюсь?

– Саме так, – відповів за нього Альсдорф, якому прогулянка з пляшкою неабияк поліпшила настрої.

Ніцпон мовчки випив, так і не відповівши.

– Де насправді треба бути всім, то це у Позені за тиждень, – промовив Еберт, – на зустрічі з нашими друзями. Не забудете, пане Ніцпоне?.. Тоді ж, гадаю, ми матимемо змогу отримати відповіді на чимало наших запитань.

Присутні відповіли на ці слова новим припливом тиші, проте Еберт чудово знав, що його слова сприйняли серйозно. Полковник неквапно пройшов ще одне коло, порівну поділивши залишки бренді. Чоловіки мовчки випили.

Добрий міцний алкоголь зі шлунків просочився в кров і помандрував до мізків. Там він починав уже легенько дурманити голови цьому товариству – за винятком, звісно, Ніцпона, чия голова вже давно задурманилася сливовицею – даруючи деяке полегшення від нервового дня й кепського настрою.

– А я от, мої панове, збираюся за місяць у Баварію, – промовив полковник Альсдорф, знову зазираючи в бар

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка,
повну версію книги.